

1963

Krijgsrumoer in het achterland van legerkorps

IN EN OM DE OEFENING „BACK-GROUND“

VAN 25 tot 28 november overstroomden duizenden militairen met honderden voertuigen grote delen van Twente, Salland, de Achterhoek en de Veluwe. Velen legerden in rustige bosgebieden en afgelegen heidevlakten, maar anderen bezetten dorpen, kazernes en allerlei gebouwen. Grimmige wachtposten werden alles en iedereen uit bivaks en stafkwartieren. Met groene helmen uitgeruste „vijanden“ kwamen na het invallen van de duisternis uit hun schuilplaatsen en traden op als partizanen en agressors door kleine aanvallen en overvallen, door vernielingen en sabotage. Toen er tenslotte ook nog een A-bom op de Holterberg viel, werd wel duidelijk dat er ook ver achter het front, in het achtergebied van het legerkorps, bij werkelijke oorlog geen rust zal heersen. Toch zal alle aanvoer en verzorging van de vechtende troepen door moeten gaan. Om dat te beoefenen had generaal-majoor H. L. T. Ubbink, plaatsvervangend Legerkorpscommandant „BACK-GROUND“ op touw gezet.

In de loop van maandag 25 november nestelden zich de onderdelen in hun lokaties en toen zij daar gearriveerd waren begon een ware regen van berichten op de hoofden van de commandanten naar te dalen. Vernielde bruggen bij Kampen, Zwolle, Deventer, Ommen en Dalfsen (om er enkele te noemen), branden en sabotagedaden, geruchten over al of niet echte partizanen-activiteit en wat al niet meer. Overal moest (daadwerkelijk of alleen op papier) op worden gereageerd. De verbindingen met de rest van Nederland moesten worden hersteld door het onderhouden van een veerdienst bij Olst en het slaan van een brug bij Wijhe. Legio opdrachten voor Genie, Verbindingsdienst, Technische Dienst, Intendance, Geneeskundige Dienst en zelfs Gravenendienst hielden iedereen in touw. **Drie heel belangrijke factoren bij deze oefening waren achtereenvolgens: het slaan van de lange brug over de IJssel bij Wijhe, gevolgd door de verovering ervan door de „groenen“, de herovering door de „blauwen“ en het regelen van heen en weer gaan verkeer erover, de be- en ontsmetting van enkele eenheden met schadelijke stoffen en tenslotte: de ontloffing van een A-bom in het ver-**

zorgingsgebied op de Holterberg, waarbij inbegrepen de daaropvolgende ontruiming van dat gebied, welke ongunstig werd beïnvloed door het afsnijden van de hoofdaanvoerweg.

Prikkeldraad en wachtposten

NOG afgezien van vijandelijke verkenning- en fotovliegtuigen zwierden er in het door de blauwen bezette gebied allerlei vijanden, sommigen als zodanig herkenbaar, anderen vermoed als partizanen. De beveiliging van bivaks en staven werd er ditmaal naar onze smaak haast te goed door. Bij bezoeken aan allerlei onderdelen dreigden wij keer op keer in gevangenschap te geraken en veelal slaagden wij er slechts met heel veel moeite in door te dringen tot de plaatsen die wij in het belang van dit verslag wilden bezoeken. Wij achten dit beslist een groot compliment waard. Voor een groot deel dient deze veiligheidszin op naam te worden geschreven van de „seuigen“ oefenvijand, de Commando's. Hun optreden veroorzaakte de meest ingenuë verdedigingsmaatregelen, variërend van knuppels tot struikeldraden en schijnwerpers, om maar niet te spre-

Het water reikte tot de weg toen bij Wijhe begonnen werd met de bouw van een brug. Op de voorgrond de mannen van 425 Cie van Heutsz

ken van al het prikkeldraad, dat hier en daar zelfs tot schrikdraad bleek te zijn getransformeerd. Het leek allemaal erg onvriendelijk, maar men dient zich wel te realiseren dat deze maatregelen in oorlogstijd de eerste noodzakelijke stappen zijn op de weg naar zelfbehoud. Legerkorpsroepen en territoriale eenheden waren ingeschakeld om de van dijk tot dijk reikende IJssel te bedwingen. Deze

abnormaal hoge waterstand maakte dit natuurlijk dubbel moeilijk. De mannen van 480 Geniegroep (kern) leverden een prachtig stukje werk en het was wel spijtig dat de veerman van het uif de vaart genomen burgerveer bij Olst vriendelijk lachend de duiten opstreek van de klan-

Deze krijger was bereid zich tot het uiterste tegen de terreur-acties van de Commando-troepen te verdedigen

ten die door de militairen werden overgezet. In het ijskoude water wadend (enkel de weg naar de veerstoep zelf bleef droeg) zweogden de genisten de gehele dinsdag aan de pontonbrug bij Wijhe en het was nog een wonder dat zij er in slaagden die omstreets acht uur in de avond gereed te hebben. De volgende ochtend werd de brug door militaire colonnes ge-

In de commandopost van generaal-majoor Ubbink kon niemand binnendringen. Hier houdt mar Breeuwmsa (01 Marbat) de wacht in het avondlijk duister

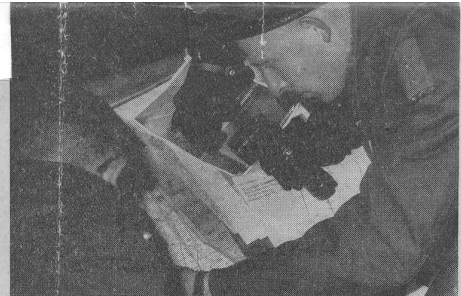

bruikt, maar voor het zover was gebeurde er nog het een en ander.

Aanval bij nacht

IN de loop van dinsdagavond, toen één van zijn pelotons nog in de omgeving van Lemelerveld opereerde en een ander dichter bij de IJssel in actie was, verliet kapitein A. C. A. Sijstermans met de rest van 108 Commandotroepen Compagnie zijn bivak in de omgeving van Lochem en verplaatste zich naar de Euvetweg ten oosten van Wapenveld, waar hij te middernacht een zeer gedetailleerd bevel

Bevelsuitgite van kapitein A. C. A. Sijstermans op de stoep achter een boerderij bij Wapenveld

legerkorps

uitgif, compleet met stafkaarten, schetsen en recente luchtfoto's van de brug bij Wijhe.

In de tussentijd maakten zijn mannen het zich gemakkelijk in de restanten van een hooiberg om krachten op te doen voor het zware karwei dat hun deze vriesnacht nog wachtte. Toen het flitslicht van onze fotograaf hen daar verraste, klonk de stem van sgt Romm klagend uit de massa op met de woorden: „Acht jaar sloof ik me nu al uit en de eerste maal dat er van mij een foto wordt gemaakt lig ik lui in een hooiberg.“

Toen ook het Lemelerveld-peloton was gearriveerd verdwenen de Commando's in de richting van Vorchten en Veessen om de brug te gaan veroveren aan de Gelderse zijde, terwijl het le peloton uit Oostelijke richting zou aanvallen. De mannen van 425 Compagnie van Heutsz, die ook reeds bij brugslag en vlottenbouw de wacht hadden gehouden en zonder parade elke onbevoegde van de IJssel weerden, lagen in hun bitter koude stellingen op en voor de brug, toen in het hoist van de nacht in Wijhe het geweld losbarste, even later gevolgd door de aanval op de westoever. De brug kwam in groene handen maar niet voor lang, want om half acht de volgende morgen rukte het 3e Gardebat. Fuseliers „Prinses Irene“ op en heroverde deze blauwe levensader. Toen pas kon de aanvoerweg worden gebruikt.

In de loop van woensdag brachten wij nog een bezoek aan Olst, waar het burgerveer vervangen was door een militaire versie. Behalve het burgerverkeer, gingen er flinke aantallen militaire voertuigen van oost naar west en omgekeerd. Een precies uitgewerkte dienstregeling (waarbij de verbindingsmiddelen hun onmisbaarheid weer eens bewezen) zorgde er

General-majoor H. T. L. Ubbink, leider van de oefening, passeert het Genie waterpunt aan de Oude Schipbeek achter Bathmen. Rechts kap. H. Fanger

voor dat via verzamelgebieden bij Epe en bij Rechteren de colonnes zonder veel oponthoud en zonder elkaar te hinderen hun weg konden voortzetten. Ook bij deze operatie was de hoge waterstand van de IJssel een extra handicap, wat niet wegneemt dat de vlotten aan het gestelde doel beantwoordden en de zogenaamd verwoeste IJsselbruggen enigszins wisten te vervangen. Ongeveer 200 man van 125 Munavlecie en 110 Gnrstcie hadden (op papier althans) verblijf gehouden in gebied dat met radio-actieve neerslag besmet bleek. Dat leverde hun een welkome warme douche op onder de ISNY, de nieuwe bij 103 Intendance Bataljon in beproefing zijnde semi-mobiele badinstallatie. Na de eerste berichten was deze via het militaire veer bij Olst naar Bathmen getransporteerd, waar de mannen van 136 Werktroepen Compagnie aan de modderige oever van de oude Schipbeek ter hoogte van de Pothaarsbrug in het nachtelijk duister voor de montage zorgden. De ontsmetting bestond behalve uit het douchen in de heerlijk verwarmde tent ook nog uit vervanging van alle kledingsstukken. Ondanks

Wachtpost met gevangene tot officier: „Hij zegt dat hij tot de „Plov-div“ hoort en opdracht heeft zich naar Eindhoven te verplaatsen“

Sgt majoor Millus temidden van de „doden“ en „gewonden“ op de Holterberg

alle administratieve beslommeringen verliep een en ander toch nog vrij vlot.

A-bom op de berg

DE commandant van sector II (het oefengebieden verdeeld), kwam woensdagmiddag voor grote moeilijkheden te staan toen bekend werd, dat de troepen en om de Holterberg getroffen waren door de uitwerking van een A-bom. Begonnen werd met alle onbevoegden uit het rampgebied te weren. Bij kapitein H. A. de Jonge van 112 BOS-aanvullingsplaats Compagnie troffen wij 36 doden en 32 zwaargewonden aan, terwijl de rest lichtgewond was. Tot overmaat van ramp waren de voorraden in vlammen opgegaan, de voertuigen onbruikbaar geworden, de verbindingen uitgevallen en de rest van het

materiaal zwaar beschadigd. Met voor deze gelegenheid passende ernst gaf smi Millus het bevel: „De zwaargewonden verzamelen in rijen van twee, de doden melden zich in de kantinenten“. Snel kwamen de rampbestrijdingsploegen in actie en werden de zwaargewonden naar veiliger oorden afgevoerd. De doden, die het zich overigens gemakkelijk hadden gemaakt, werden echter ter plaats gelaten. Vijandelijke acties op de voornaamste aan- en afvoerwegen bij Holten maakten het de helpers en redders in de loop van de avond nog eens extra moeilijk. Slechts enkele bevoorrecht op staven en commando's waren in de gelegenheid op de televisie de voetbalwedstrijd PSV (Eindhoven)—Spartak (Plovdiv) te zien. Wat dat betreft eindigde voor vele strijders de overtuiging zeer interessante oefening „Back Ground“ een dag te laat.

Zw.

Begin van de vlottenbouw bij Olst over de op dat tijdstip 200 m brede IJssel